

ПРАВИЛА ЗА ИЗБОР НА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД И ГЛАВЕН ПРОКУРОР

(приети с Решение на ВСС по Протокол № 48/ 08.11.2012 г.; изм. и доп. с решение на ВСС по Протокол № 32/10.07.2014 г., Протокол № 10/16.03.2017 г., Протокол № 15/11.07.2019 г., Протокол № 16/23.09.2021 г. и Протокол № 2/12.09.2024 г.)

I. ИЗДИГАНЕ НА КАНДИДАТУРИ И ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКУМЕНТИ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД И ГЛАВЕН ПРОКУРОР

1. Процедурата за избор на кандидати за председател на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главен прокурор се открива от пленума на Висшия съдебен съвет не по-рано от 6 /шест/ месеца и не по-късно от 4 /четири/ месеца преди изтичане на мандата или в 7-дневен срок в случаите на предсрочно освобождаване от длъжност, на основание чл. 129, ал.2 от Конституцията на Република България.

2. Предложения за кандидатури за председател на съответния съд могат да правят не по-малко от трима от членовете на съответната колегия на Висшия съдебен съвет, министърът на правосъдието, както и пленумът на Върховния касационен съд и пленумът на Върховния административен съд.

3. Предложения за кандидатури за главен прокурор могат да правят не по-малко от трима от членовете на съответната колегия на Висшия съдебен съвет, както и министърът на правосъдието.

4. Предложенията се правят в четирите поредни заседания, следващи заседанието, на което е прието решение за откриване на процедурата.

5. Предложенията се правят в писмена форма и се придружават от подробни писмени мотиви и приложена кадрова справка по образец, утвърден от съответната колегия на Висшия съдебен съвет. Представените документи се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет до три работни дни от постъпването им, не по-късно от два месеца преди публичното изслушване. Публикуването се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

6. Мотивите на предложенията трябва да съдържат съображенията на предложителите за конкретната номинация, за личните и професионални качества на кандидата, дали те отговарят на изискванията на чл. 170, ал. 4 и 5 от Закона за съдебната власт, както и посочване на връзките с кандидата и всички общи интереси, които ги свързват.

7. Кандидатите представят писмена концепция за работата си на съответната длъжност в 14 (четирнадесет) дневен срок от изтичането на срока за предложенията по т.4. Концепцията трябва да има следното минимално съдържание:

- лична мотивация за заемане на длъжността;
- анализ и оценка на състоянието на органа на съдебната власт;
- очертаване на достиженията и проблемите в досегашната му дейност;
- набелязване на цели за развитието и мерки за тяхното достигане.

8. *(изменена с решение по Протокол № 16/23.09.2021 г.)* В същия срок кандидатите представят и следните документи:

- подробна автобиография;
- свидетелство за съдимост, издадено за участие в избор по Закона за съдебната власт;

- удостоверение за липса на образувани досъдебни производства и висящи наказателни дела;
- документи, удостоверяващи изискуемия най-малко 12 години юридически стаж;
- копие от трудова или осигурителна книжка, справка, служебна бележка от съответната институция или друг документ;
- копие от диплома за завършено висше образование и от удостоверение за юридическа правоспособност;
- медицинско удостоверение, издадено в резултат на извършен медицински преглед, че лицето не страда от психическо заболяване;
- *(изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС)* декларация за имущество и интереси по чл. 49, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията, по образец утвърден от Комисията за противодействие на корупцията.

9. Комисията по атестирането и конкурсите и Комисията по професионална етика към съответната колегия изготвят доклади за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с които предлагат кандидатурите за обсъждане и гласуване от съответната колегия на Висшия съдебен съвет. Докладите съдържат заключение относно:

1. законовите изисквания за заемане на длъжността;
2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговата квалификация, опит и професионални качества;
3. специфичната подготовка, качествата и мотивацията за съответната длъжност.

10. Докладът на всяка комисия по т.9 се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет най-малко 14 (четирнадесет) дни преди гласуването на съответния кандидат.

II. ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАНЕ И ОБСЪЖДАНЕ НА КАНДИДАТИТЕ

1. Кандидатите за председател на Върховния касационен съд и за председател на Върховния административен съд се изслушват съответно от пленума на съдиите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, които изразяват становище за наличието на качествата по чл. 170, ал. 4 и 5 от Закона за съдебната власт.

2. Всички представени документи по т. 5, 7 и 8 от раздел I се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет до три работни дни от постъпването им, не по-късно от два месеца преди публичното изслушване, в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация. Всички данни в документите на кандидатите, които са лични данни по смисъла на Закона за защита на личните данни, се заличават.

3. Юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност, професионалните организации на съдиите, прокурорите и следователите, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването, могат да представят на Висшия съдебен съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им при спазване на Закона за защита на личните данни.

4. Въпроси, както и становища за нравствените и професионални качества на кандидатите, в сроковете по т.3, могат да представят и техни колеги, както и органи и институции, с които е работил.

5.1. *(изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС)* Поставените и получени въпроси и становища до ВСС се обобщават от Комисията по правни въпроси, която уведомява кандидатите за тях. Комисията изпраща становищата, отнасящи се до нравствените качества на кандидатите на комисиите по професионална

етика на съответните колегии, а тези, отнасящи се до професионалните им качества - на комисиите по атестирането и конкурсите на съответните колегии. Комисията по правни въпроси осигурява възможност на кандидата да отговори и да представи доказателства преди изслушването, ако това се налага за изясняване на факти и обстоятелства.

5.2. *(приета с решение по Протокол № 32/10.07.2014 г.)* Комисията по професионална етика към съответната колегия събира и анализира данните, съдържащи се в публичните регистри и други достоверни източници на информация. Комисията може да изисква допълнителни документи от други държавни органи и отговори на въпроси от кандидатите. Кандидатите имат право да присъстват в заседания на комисията, когато се обсъждат свързани с тях обстоятелства. За заседанията на комисията се води протокол, който се публикува на сайта на ВСС при спазване на изискванията на ЗЗЛД и ЗЗКИ.

5.3. *(приета с решение по Протокол № 32/10.07.2014 г.)* Магистрати и юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в обществена полза могат да изразяват становища за притежаваните нравствени качества от кандидатите, в сроковете по тези правила, и в тази връзка да правят искания за събиране на материали и за проверка на определени обстоятелства. Становищата и резултатите от проверките се включват в окончателния доклад на комисията по професионална етика на съответната колегия по чл. 173, ал. 9 от Закона за съдебната власт.

6. Поставените и получени въпроси и становища до ВСС и постъпилите отговори се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до 3 (три) работни дни след постъпването им. Не се публикуват анонимни сигнали конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на кандидатите.

7.1. Комисията по атестирането и конкурсите към съответната колегия извършва проверка на документите и дава заключение за съответствие на кандидатите с изискванията по чл. 170, ал. 4 и 5 от Закона за съдебната власт за заемане на длъжността.

7.2. *(приета с решение по Протокол № 32/10.07.2014 г.)* Комисията по атестирането и конкурсите на съответната колегия събира и анализира данните, съдържащи се във всички достъпни и достоверни публични източници на информация относно притежаваните от кандидатите професионални качества. Кандидатите имат право да присъстват в заседания на комисията, когато се обсъждат свързани с тях обстоятелства. За заседанията на комисията се води протокол, който се публикува на сайта на ВСС при спазване на изискванията на ЗЗЛД и ЗЗКИ.

7.3. *(приета с решение по Протокол № 32/10.07.2014 г.)* Магистрати и юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в обществена полза могат да изразяват становища за притежаваните професионални качества от кандидатите, в сроковете по тези правила, и в тази връзка да правят искания за събиране на материали и за проверка на определени обстоятелства. Становищата и резултатите от проверките се включват в окончателния доклад на комисията по чл. 173, ал. 9 от Закона за съдебната власт.

III. ПРОЦЕДУРА ПО ИЗСЛУШВАНЕТО

1. Въз основа на доклада по чл. 173, ал. 9 от Закона за съдебната власт, съответната колегия взема решение за допускане и недопускане на кандидатите до изслушване. Не се допускат до изслушване кандидатите, които не отговарят на следните критерии:

- нямат изискуемия 12-годишн юридически стаж;
- нямат право на повторно избиране по смисъла на чл. 129, ал. 2, изр. първо от Конституцията на Република България;

- (изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС) не са представили концепция за работата си като председател на ВКС, председател на ВАС или главен прокурор, както и декларация за имущество и интереси по чл. 49, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията, по образец утвърден от Комисията за противодействие на корупцията.

2. Не се допускат до изслушване и кандидатите, които въпреки дадените указания, не са отстранили констатираните непълноти в документите си в дадения от съответната комисия срок, поради което не могат да се направят изводи за съответствие на кандидата с изискванията на закона.

3. В списъка на кандидатите, които не са допуснати за участие в избора, се посочва и основанието за недопускане. В тридневен срок от обявяване на списъците кандидатите, които не са допуснати, могат да направят писмено възражение пред пленума на Висшия съдебен съвет.

4. Списъкът, съдържащ трите имена на допуснатите и недопуснатите до участие в избора кандидати, се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет най-малко 7 (седем) дни преди датата на провеждане на избора. Тази разпоредба се прилага в случай, че са постъпили възражения по смисъла на т. 3 от този раздел.

5. Пленумът на Висшия съдебен съвет обявява датата, часа и мястото за изслушване за всеки кандидат най-малко един месец преди провеждането му, като поредността се определя по азбучен ред.

6. Изслушването се ръководи от председателстващия заседанието на пленума и се излъчва в реално време он-лайн чрез интернет страницата на ВСС и чрез БНТ.

6.1. (приета с решение по Протокол № 16/23.09.2021 г.) Изслушванията на всички кандидати, както и проведеното явно гласуване за всеки един от тях, излъчени в реално време чрез интернет страницата на ВСС, след уведомяване на участниците и кандидатите в процедурата, се записват на електронен носител, подходящ за запис и възпроизвеждане на звук и образ. Видеозаписът се архивира и се съхранява за срок от 5 години.

7.1. (приета с решение по Протокол № 32/10.07.2014 г.) Преди започване на изслушването Комисията по атестирането и конкурсите на съответната колегия докладва на пленума на ВСС всички постъпили предложения, документи и материали за тях, както и за извършените проверки и заключения за притежаваните от кандидатите професионални качества.

7.2. Комисията по професионална етика на съответната колегия докладва на пленума на ВСС за резултатите от извършените проверки за притежаваните от кандидатите нравствени качества.

8. Кандидатите се представят от вносител на предложението до 10 (десет) минути.

9. По време на изслушването кандидатите представят концепциите си за работа като председател на ВКС, председател на ВАС и главен прокурор и отговарят на въпроси на членове на Висшия съдебен съвет, включително и на такива, постъпили от лицата по т. 2, т. 3 и т. 4 от раздел II, в рамките на конкретно определено от пленума на Висшия съдебен съвет време.

10. Продължителността на личното представяне на концепцията от кандидата е до 20 минути.

11. Постъпилите въпроси към кандидатите се обобщават и задават от председателстващия заседанието на пленума на ВСС. След него въпроси задават членовете на ВСС и главният инспектор.

12. Времетраенето за отговори на кандидатите е до 30 минути, с възможност за удължаване.

13. Членовете на ВСС правят преценка на кандидата за:
- притежаваните професионални и нравствени качества;

- управленската му компетентност, въз основа на оценка на съдържанието на представената концепция и на резултатите от изслушването, по следните показатели:

1. Ясно дефинирани стратегически цели и очертани оперативни приоритети в дейността на ВКС, ВАС и прокуратурата на РБ.

2. Разработване на нови идеи и решения за развитието на ВКС, ВАС и прокуратурата на РБ.

3. Способност за вземане на самостоятелни, своевременни, законосъобразни и справедливи управленски решения по обективен и прозрачен начин.

4. Отлични умения за сътрудничество и способност за ръководство на работата в екип. Всеки член на ВСС може да изрази становище по представянето на кандидата.

IV. ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗБОРА

1. (изменена с решение по Протокол № 16/23.09.2021 г.) За всички кандидати се гласува едновременно чрез електронна система за гласуване или по азбучен ред на кандидатите чрез вдигане на ръка при провеждане на заседанието чрез видеоконферентна връзка. Всеки член на ВСС има право да гласува „за“ само за един кандидат.

2. (изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС) Пленумът на Висшия съдебен съвет приема решението за избор на кандидат за главен прокурор с мнозинство не по-малко от 13 (тринадесет) гласа. За избор на кандидат за председател на Върховния касационен съд и за председател на Върховния административен съд решението се приема с мнозинство не по-малко от 17 (седемнадесет) гласа.

3. (изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС) Когато при първото гласуване никой от кандидатите не е получил 13 (тринадесет), съответно 17 (седемнадесет) или повече от гласовете на членовете на Пленума на Висшия съдебен съвет, изборът продължава за двамата кандидати, получили най-много гласове.

4. (изм. и доп. с решение по протокол № 2/12.09.2024 г. на Пленума на ВСС) Когато при повторното гласуване никой от двамата кандидати не е получил 13 (тринадесет), съответно 17 (седемнадесет) или повече гласове от членовете на ВСС, процедурата се прекратява.

5. Решението на пленума на ВСС за изборния за председател на ВКС, председател на ВАС или главен прокурор се публикува незабавно на интернет страницата на ВСС, заедно с протокола от заседанието на пленума на ВСС.

6. Пленумът на Висшият съдебен съвет изготвя и изпраща предложение до Президента на Република България за назначаване на изборния кандидат, на основание чл. 129, ал.2 от Конституцията.

7. По реда на тези правила се провежда нова процедура за избор на председател на ВКС, председател на ВАС и на главен прокурор, когато:

- Президентът на Република България откаже да назначи предложението с решението на пленума на ВСС по т.5 кандидат.

- когато процедурата е прекратена при условията на т.4.

8. Въз основа на решението на пленума на ВСС от повторния избор, в срока по т.6 се изготвя и изпраща предложение до Президента на РБ за назначаване на изборния кандидат. Президентът не може да откаже назначаването при повторно направено предложение.